

Josip Grbac – Silvija Ivančić

MORALNO PROMIŠLJANJE O MUČENIŠTVU BLAŽENOG MIROSLAVA BULEŠIĆA

Prof. dr. sc. Josip Grbac

KBF u Zagrebu – Teologija u Rijeci

Silvija Ivančić

KBF u Zagrebu – Teologija u Rijeci

UDK: 241.5:272[235.2][254+262.14](497.5)BULEŠIĆ,
Miroslav] (000.248.1)(000.282)(092)

Stručni rad

Primljeno: 28.05.2014.

Cilj je ovim prilogom s teološkog stajališta analizirati pojam i stvarnost mučeništva u liku i djelu blaženog svećenika Miroslava Bulešića. Namjera je otkriti radi li se o istinskom mučeništvu ili jednom činu koji nalikuje nekom obliku pasivizma ili fanatizma. To je moguće utvrditi samo ako, s jedne strane, promatramo njegov život i djelovanje, ali, s druge strane, i njegova teološka promišljanja. S obzirom na to da samo prolijevanje krvi zbog vjere ne mora uvijek biti znakom istinskog mučeništva, pitanje mučeništva bl. Miroslava razmatra se u dva temeljna vida; u vidu bijelog (nekrvnog) i crvenog (krvnog) mučeništva. Sukladno tome, predmet razmatranja nisu samo neposredna događanja oko njegove smrti nego cijeli njegov život i djelovanje. Radi se o pitanjima što je uopće mučeništvo, kakvo mučeništvo postoji, je li Miroslav Bulešić ostvario bijelo mučeništvo i je li bio spreman na crveno mučeništvo, odakle ta ljubav u njegovu srcu po kojoj je to mučeništvo i podnio i može li se njegov lik aktualizirati, tj. primijeniti danas, u današnjem društvu.

Ključne riječi: Miroslav Bulešić, bijelo i crveno mučeništvo, duhovnost, svećenički i laički poziv.

* * *

Uvod

U svako vrijeme, u počecima kršćanstva, u vrijeme bl. Miroslava Bulešića, ali i u naše vrijeme svaki je kršćanin bio i jest pozvan posvjedočiti svoju vjeru. Posvjedočiti ju prvenstveno načinom živo-

ta, djelima, riječju, svojom duhovnošću i tako postići bijelo mučeništvo. Osim toga, svatko je pozvan i na crveno mučeništvo, ali je pitanje tko će ga postići.

Bl. Miroslav Bulešić bio je svećenik kojega je Gospodin pozvao na crveno mučeništvo, ali prije toga pozvao ga je da bude svet kao što je Otac nebeski svet i da tako postigne bijelo mučeništvo. Vrijeme i okruženje u kojemu je živio nije bilo nimalo jednostavno ni lagano. Ratno stanje, prijatnije koje su mu pristizale, rana smrt oca, nisu ga poljuljale u vjeri već su u njemu učvrstile odluku da živi za Boga i povjeren mu narod. Put kojim je trebao proći kako bi ostvario bijelo mučeništvo nije bio jednostavan.

U svojim duhovnim zapisima, ali i u pismima, spominje trenutke suhoće, slabosti, klonulosti, ali nikada sumnje u Boga i njegovu volju već, naprotiv, unatoč teškoj situaciji pokazuje ustrajnost i nepokolebljivost u vjeri.

1. Mučeništvo

Mučeništvo dolazi od grčke riječi „martus“, što znači svjedok (martirion = svjedočanstvo). Teologija mučeništva utemeljena je na smrti Isusa Krista koji je za nas položio život te samim time postao prototip mučenika. Mučenik je svjedok koji nasljeđuje Krista sve do darivanja vlastita života da potvrdi istinitost evanđelja. Odlika je kršćanskih mučenika u tome što umiru iz ljubavi prema Bogu i bližnjima te upravo zbog toga postaju uzorom i nadahnućem. Kod vrednovanja radi li se o istinskom mučeništvu ili ne, postoje tradicionalni kriteriji: 1. da je pojedinac podnio fizičku smrt; 2. da je podnio smrt zbog nečije mržnje prema kršćanskim istinama; 3. da je smrt prouzročio neprijatelj kršćanske vjere ili kršćanskih kreposti; 4. da je smrt voljno prihvaćena. Uz ove kriterije, postoje i kriteriji koji se uzimaju s moralnoga stajališta, a to su: 1. da je netko podnosio muke i tjeskobe zbog vjernosti Gospodinu, bez obzira na to je li uslijedila nasilna smrt; 2. da je netko podnio smrt ne zbog mržnje prema vjerskim istinama nego zato jer je neustrašivo branio načelo ljudske

solidarnosti i ljubavi prema potrebnoj braći; 3. da je netko umro iz ljubavi prema bližnjemu.¹

U povijesti se počelo govoriti o dva oblika mučeništva, o bijelom i crvenome mučeništvu. Crveno ili krvno mučeništvo čin je polaganja vlastita života, točnije – umiranje, tj. prolijevanje krvi radi vjere u živoga Boga. Bijelo, duhovno ili nekrvno mučeništvo nutarnje je žrtvovanje koje se očituje u življenju kreposnog života, obdržavanju Božjega zakona i življenju triju evanđeoskih savjeta.

2. Bijelo mučeništvo bl. Miroslava Bulešića

2.1. Blaženikova duhovnost – put do mučeništva

„Tko može žudjeti mučeništvo?“ bio je upit kardinala Franje Kuharića na 50. obljetnici Bulešićeva mučeništva i još je nadodao: „Samo onaj koji je prožet Bogom. Koji je prožet do dna srca i duše Duhom Svetim. Koga nosi ljubav. Mučeništvo je ljubav. Mučeništvo je pobjeda nad svim mržnjama.“² Možemo li u osobi bl. Miroslava uočiti ove spomenute karakteristike? Promatramo li osobu bl. Miroslava od vremena formacije, kada se spremao postati svećenikom, već kao šesnaestogodišnjak, za svečano oblačenje talara na spomen-sličici zapisuje: „Bog moj si Ti! U rukama Tvojim sudbina moja.“³ Iz samog citata koji je Blaženik odabrao može se uočiti da je još kao mladić u svome srcu gajio potpunu predanost Gospodinu, točnije, svoju sudbinu koja ga čeka. Zanimljiva je činjenica da je u vrijeme studija u Rimu često odlazio u rimske bazilike, Koloseum, katakombe i druga mjesta na kojima su umirali prvi mučenici. Ondje se molio i, gledajući iz današnje perspektive, možemo reći da je pripremao svoju dušu na izvorima mučeništva.⁴ Godine 1942. u svojim duhovnim zapisima zapisuje i jednu molitvu upućenu Križu: „O križu, slat-

1 Vjekoslav MILOVAN, *Bio je svet svećenik. Sluga Božji Miroslav Bulešić*, Josip Turčinović d.o.o., Pazin, Ordinarijat Porečko – pulske biskupije Poreč, Postulatura sluga Božjega Miroslava Bulešića, Pula, 2010., str. 178-179.

2 Moja osveta je – oprost (kolovoz 2013.), u: <https://www.youtube.com/watch?v=I7KBR2Nj7No> (29. III. 2014.).

3 Vjekoslav BARTOLIĆ, *Miroslav Bulešić sluga Božji*, Josip Turčinović d.o.o., Pazin, 2000., str. 22.

4 Usp. Moja osveta je – oprost (kolovoz 2013.), u: <https://www.youtube.com/watch?v=I7KBR2Nj7No> (29. III. 2014.).

ki križu, ti si mi vjeran drug. Ti si bio sa mnom kada se je *ineluctabiliter* odlučivalo moje zvanje. Ti si me pomogao i nadahnuo, Ti si me krijepio i ponukao da idem pravim putem. O Križu, vjerni moj družo, Ti si bio sa mnom kada sam tugovao, kada sam plakao; kada mi je srce plakalo od tuge. Ti si mi brisao suze, cijelio srce. O Križu, budi uvijek sa mnom. O Križu sveti, daj da Te ja nosim u svojem srcu i da Te nasljedujem.⁵ U Križu prepoznaje ispit vjernosti, oslonac i liječnika duše te mu u svom srcu želi otvoriti stalno prebivalište kako bi mu Križ postao smjerokaz nasljedovanja Krista. Tijekom njegova daljnjeg službovanja primjećuje se da uistinu postaje sličan Kristu, sličan Križu kojemu se moli, on sam postaje drugima oslonac i liječnik te ostaje u tome vjeran do smrti. Unatoč teškoj situaciji, u pismu vlč. Ivanu Paviću piše: „Spasenje čovječanstva možda ovisi o nama. Između žalosnog, tužnog, krvlju natopljenog naroda mi moramo biti dobri Samaritanci, koji tješimo, liječimo, pridižemo, zavijamo svaku ranu u bijeli omot ljubavi, jer mržnja uzrokuje krvarenje, a ljubav zacjeljuje rane. Ljubavi, ljubavi treba danas u nama, da je možemo širiti riječju a osobito djelom.“⁶ Tada je imao tek 20 godina, ali je u svojoj duhovnosti već bio toliko sazrio da je spoznao kako se pobijediti može samo ljubavlju. Svjestan da je za uspjeh u radu s ljudima potrebno zajedništvo, točnije, sjedinjenje s Kristom, mladom svećeniku Antunu Prodanu piše: „Toliko ćemo mi uspijevati, koliko budemo združeni s Isusom. Sredstva sjedinjenja s Njime jesu molitva, privatna i javna. Molitva mora biti u nama ukorijenjena, a mi preko nje u Bogu.“⁷ Iz Duhovnog dnevnika može se prepoznati njegova čežnja za što prisnijim odnosom s Gospodinom, njegova odlučnost da više ne bude vezan uz sjetilnost već da želi biti sasvim Božji. Izjave: „Za Tebe hoću da živim i umrem. Tvoj hoću da budem“⁸ i kasnije: „Da Bogu služim, treba da imam srce čisto“⁹ jasno govore o svijesti i odluci za koga želi živjeti, ali i umrijeti, što je, u konačnici, i sam potvrdio naočigled mnogih.

5 Duhovni dnevnik, neobjavljen, str. 54.

6 Duhovni dnevnik, str. 100.

7 Marijan BARTOLIĆ, *Miroslav Bulešić sluga Božji*, str. 96.

8 Duhovni dnevnik, str. 6.

9 *Isto*, str. 89.

Na duhovnim vježbama za svećeništvo zapisuje: „Prije smrt nego grijeh i nevjernost.“¹⁰ Ono što je živio, to je i svjedočio, za to se i zalagao, nije strepio već je činio ono za što je bio pozvan – biti svećenik, a biti svećenik, kao što je i sam rekao svojim sjemeništarcima dok im je bio poglavar u sjemeništu, znači biti mučenik. Bitna karakteristika njegove duhovnosti jest uranjanje u dubinu trpljenja za Gospodina i s Gospodinom, koja je također bila nit vodilja prema kasnijem mučeništvu. Svjestan da bez trpljenja nema spasa i da bez muke nema slave, već s 22 godine u molitvi piše da se odlučuje trpjeti s Isusom. On žudi za Kristovim križem i traži od Boga da se taj Križ usadi u njegovo srce, da vlada u njemu. Križ je poimao kao „smrt nama“, smrt svemu onome što je pokvareno. U svojem dnevniku zapisao je da „*martyrium* znači svjedočanstvo“.¹¹ Je li on osobno, uranjajući u dubinu misterija Križa i povezujući ga s mukom Kristovom, htio postati svjedokom, živjeti i dati svjedočanstvo Križa i na kraju postići taj „*martyrium*“?

Njegov nutarnji odnos s Gospodinom isijavao je odlučnošću, principijelnošću, zrelošću, mirnoćom i, napose, ljubavlju. Tako je u jednoj svojoj propovijedi kazao: „Ničeg se ne bojim, jer znam da činim u svemu svoju dužnost, i miran sam pred Bogom i pred ljudima. Ja, znajte, da ću se držati uvijek vjere, držati svojeg poštenja, koje neću prodati za nikakvu zemaljsku cijenu; bez straha ću kazati svakome ono što je pošteno. Prema tim ću načelima uvijek živjeti. A to su načela Kristova. Kud i kako je On išao, onud i onako idem i ja.“¹²

2.2. Proganjan od tadašnje vlasti

Miroslav je tijekom cijelog života bio obilježen trima progoniteljima: fašistima, nacistima i komunistima od kojih je na kraju i izgubio život. Već odmalena, nakon dolaska fašista na vlast, ministarskim dekretom bile su ukinute sve hrvatske škole u Istri, tako da je i Miroslav bio jedan od mnogih koji je pohađao osnovnu školu na talijanskom jeziku. U periodu dok je pohađao sjemenište u Kopru

10 *Isto*, str. 88.

11 *Isto*, str. 135.

12 Vjekoslav MILOVAN, *Bio je svet svećenik. Sluga Božji Miroslav Bulešić*, str. 16.

poglavari su često ukazivali na Miroslava kao uzorna sjemeništara, a vlč. Stanko Macuka okarakterizirao ga je kao onoga koji se u društvu hrvatskih đaka isticao „kao rodoljub koji voli svoj narod i svoj jezik, ali je poštivao i sve druge.“¹³ Upravo zbog te ljubavi prema svom narodu Miroslav je, unatoč svim dobrim karakteristikama, poput drugih hrvatskih đaka, u sjemeništu bio izložen mnogim nepravdama i omalovažavanjima. Tako je u jednoj situaciji, izgubivši strpljenje, udario jednoga kolegu i odmah se nakon toga čina rasplakao. Kad su ga nadležni pitali zašto je to učinio, odgovorio je: „Koliko smo vam puta rekli kako se oni odnose prema nama, kako nam se rugaju, a vi niste ništa poduzeli.“¹⁴ Njegov plač nakon počinjenog čina ukazuje da se nije radilo o činu mržnje nego o instinktivnom potezu koji je izrastao iz potrebe za pravdom koja je u tom periodu itekako manjkala.

Nakon odcjepljenja Istre od Italije i njezina sjedinjenja s Hrvatskom mir nije dugo potrajao jer se odmah nakon toga na Istru obrušila njemačka ofenziva. Mladi svećenik Miroslav dobiva službu u župi Baderna gdje nije previše vodio računa o eventualnim opasnostima koje su bile itekako velike nego se sav posvetio dobrobiti svojih župljana. Rektor u Lombardo u Rimu 20. studenog 1943. piše: „Kad bih vam ispričao što se dogodilo ovdje kod nas od 8. rujna do danas, vi biste se prestrašili. Sjećam se onih svojih bježanja, onih metaka što su fijukali oko mene. Da znate kakvu sam puštoš našao: narod koji ne zna moliti. Naprosto sam klonuo. Htio sam otići. Preuzvišeni je uporno tražio da se dadem na posao i ja sam to učinio: sada idem kao misionar, od kuće do kuće... mislim da se trebam pomiriti sa sudbinom i da treba vršiti volju Biskupovu. Molimo jedni za druge i molimo za mir. Opaža se i vidi kako se ljudi vraćaju k Bogu. Prolivena je nedužna krv, i dalje se ona proljeva; neće li možda upravo ona poslužiti kao temelj društva koje se ponovno rađa u boli? Ja mislim da hoće!“¹⁵ Nalazeći se u teškoj situaciji, s jedne strane nedavna smrt njegova oca, a s druge ogromne posljedice koje

13 Fabijan VERAJA, *Miroslav Bulešić. Svećenik i mučenik znakoviti lik moderne povijesti Istre*, str. 16.

14 *Isto*, str. 17.

15 *Isto*, str. 26-27.

rat nosi sa sobom, izražava svoju klonulost, ali i ustrajnost, izlažući se tako opasnostima za dobro povjerenih mu duša.

Već kao mladomisnik Miroslav je pao u nemilost Komunističke partije koja ga je optuživala da je „agent Vatikana“.¹⁶ Optuživali su ga da surađuje s Nijemcima i odvraća mlade od priključenja njihovim postrojbama te su mu zbog toga prijetili i smrću. Optužbe su bile da je govorio protiv partizana, da organizira fašističku školu, da je u službi Nijemaca. Zabranjeno mu je osnovati djevojačko društvo, djevojkama su zabranjeni dolasci na sv. sakramente, djeci dolazak na vjeronauk, a djevojkama pjevanje u crkvi pod prijetnjom da će ih ošišati itd.¹⁷

Po završetku rata 1945. stanje se smiruje, ali ne i za Crkvu. Nastavljaju se progoni od strane komunistički čiji teror na svojoj koži osjeća i bl. Miroslav. Tako na drugu obljetnicu svećeničkog ređenja, 11. travnja 1945., zapisuje: „Od prije Božića protivnici su se digli protiv mene, smatrajući moje djelovanje u apostolatu kao neku politiku. A ja sam činio samo svoju dužnost.“¹⁸ No unatoč svim prijetnjama i pokušajima sprečavanja rada mladoga svećenika, ljudi su i dalje dolazili u crkvu, i to u još većem broju, tako da se od nekih članova Komunističke partije mogla čuti i prijetnja: „Dok je ovaj živ, nitko neće na naše sastanke.“¹⁹ Unatoč svim prijetnjama i rizicima, Miroslav nikada nije posumnjao i doveo u pitanje svoje djelovanje, svoj poziv, poslušnost Crkvi i Božju riječ za koju je dao i život, moral koji je propovijedao, obraćenje na koje je pozivao.

2.3. Spremnost na mučeništvo

Uzmemo li u obzir životnu dob svećenika Miroslava i stupanj njegove duhovne zrelosti možemo uvidjeti da se radi o osobi koja je spremna suočiti se s realnošću života. Našavši se u vremenu i mjestu gdje Bog i Crkva nisu bili dobrodošli i zbog čega su se događali raznovrsni napadi, bilo verbalni bilo fizički, može se reći da je to na

¹⁶ Isto, str. 114.

¹⁷ Isto, str. 29.

¹⁸ Duhovni dnevnik, str. 116-117.

¹⁹ Fabijan VERAJA, *Miroslav Bulešić. Svećenik i mučenik znakoviti lik moderne povijesti Istre*, str. 111.

bl. Miroslava ostavilo neizbrisiv trag poziva na mučeništvo. Izravne prijetnje, upozorenja, napadi, nasilno sprečavanje krizmi sigurno su utjecali na to da u njemu sazrije jedna takva odlučnost o kojoj i sam piše u svome dnevniku. Kada su počele pristizati prijetnje, njegova ga je rodbina pokušala nagovoriti da se skloni u Italiju, na što je on odlučno odgovorio kako ostaje ovdje i ako ga ubiju, ubit će ga za Boga i vjeru. Bitno je ovdje spomenuti i svjedočanstvo pokojnog nadbiskupa Pavlišića kojemu je bl. Miroslav jednom prilikom pre-pričao što im je govorio duhovnik u sjemeništu: pitao ih je treba li prihvatiti ili izbjegavati mučeništvo. Govorio im je o „mučenicima ruže“ i „mučenicima ljiljana“, da ne može svatko doživjeti crveno mučeništvo, ali se svatko mora boriti da u svom životu očuva osobno dostojanstvo u borbi protiv napasti i putem bijeloga mučeništva, no treba biti pripravan i na crveno mučeništvo. Njegov stav je bio, svjedoči nadbiskup Pavlišić, da treba prihvatiti i jedno i drugo.²⁰ U takvom stavu vidi se jasna opredijeljenost za mučeništvo. No može li se na temelju ovoga razgovora zaključiti da je bio spreman na takav čin?

U Duhovnom dnevniku već 1944., točnije tri godine prije samoga mučeništva, obraća se Gospodinu: „Ako me hoćeš k sebi, evo me pripravna. Moj život Ti sasvim darujem za svoje stado. Uz Tvoju milost, i ako me Ti učiniš dostojnim ne bojim se mučeništva, već ga žudim. Neka bude Tvoja volja... Svima opraštam, ako imam što god da oprostim.“²¹ Ovdje se jasno vidi spremnost na mučeništvo. No njegovo mučeništvo nije nastupilo te godine već kasnije, a u međuvremenu o toj spremnosti svjedoče i druge njegove molitve. Tako već 1945. zapisuje: „Drugi me mrzili, imali volju i želju da me smaknu. U Tvojim sam rukama. Ako Ti, Bože, dozvoliš, mi ćemo prestati. Neka bude volja Tvoja. Daj mi jakost da ustrajem. Ako hoćeš moj život, ne šteti me!“²² Njegova ustrajnost u opredjeljenju za mučeništvo, tj. darivanje svojega života, ne prestaje, dapače, kao da osjeća da mu je mučeništvo sve bliže. Te iste godine piše Duhovni testament gdje zapisuje: „Svima pitam oproštenje. A moja osveta je oprost.

20 Usp. Vjekoslav MILOVAN, *Bio je svet svećenik. Sluga Božji Miroslav Bulešić*, str. 52.

21 Duhovni dnevnik, str. 109-110.

22 *Isto*, str. 118.

Bože, oprosti svima i sve obrati na pravi put.²³ Prava spremnost ovdje dolazi na vidjelo. Ne samo da je spreman darovati svoj život već to želi učiniti iz ljubavi prema Bogu i bližnjima, bilo da su mu to prijatelji ili neprijatelji. To je bit kršćanskoga mučeništva. Njegova ljubav sazrijeva, gotovo da je potpuno spremna, kao da čeka pravi trenutak kada će se to zbiti.

Kada je bio na prvoj pričesti u Rukavcu 1947., na dar je dobio tortu s bijelim janjetom koje je imalo oko vrata crvenu vrpcu. Kada je vidio dar, naglo se uozbiljio i rekao: „Hvala vam svima. Lijep je to dar, ali nije dobar znak.“²⁴ Je li već ovdje naslućivao što će mu se dogoditi za dva mjeseca? Nekoliko dana nakon tog događaja u dnevniku zapisuje: „Ja želim, ako je Tvoja volja, čim prije doći k Tebi.“²⁵ Predosjeća li Miroslav i ovdje svoju skorašnju smrt koju će doživjeti kao mučenik? Za to nam može biti potvrda i svjedočanstvo mons. Ukmara koji kaže da je, dok su obilazili mjesta u kojima su se odvijale krizme, bl. Miroslav svaki put išao ispred njega kako bi izvidio je li sigurno ili nije, svjesno ugrožavajući svoj život.²⁶ Prema iskazu vlč. Ivana Jelovca, koji svjedoči o događajima u Buzetu, bl. Miroslav je neko vrijeme proveo klečeći u dubokoj sabranosti pred svetohraništem, a kada je postalo opasno da napadači obeščaste svetohranište, stao je pred njega i rekao: „Ovuda možete proći samo preko mene mrtvoga.“²⁷ Brani svoga Boga i svoju vjeru koju je cijeloga života ispovijedao, a sada ovim činom javno i svjesno izlaže vlastiti život za svoja uvjerenja.

Kada su Miroslava odvrćali od puta u Lanišće jer su se pojavile prijetnje kako će ondje padati krvavo kamenje, odgovorio je: „Jedanput treba umrijeti.“²⁸ Ovom izjavom dao je naslutiti što će se dogoditi idući dan. Na sam dan mučeništva služio je misu na čast Presvetog Srca Isusova za obraćenje grešnika. Je li ovom mi-

23 Fabijan VERAJA, *Miroslav Bulešić. Svećenik i mučenik znakoviti lik moderne povijesti Istre*, str. 31.

24 Mate ŽMAK MATEŠIĆ, *Krvava krizma*, Josip Turčinović d.o.o., Pazin – Lanišće, 2007., str. 67.

25 Duhovni dnevnik, str. 139.

26 Usp. Vjekoslav MILOVAN, *Bio je svet svećenik. Sluga Božji Miroslav Bulešić*, str. 128.

27 Fabijan VERAJA, *Miroslav Bulešić. Svećenik i mučenik znakoviti lik moderne povijesti Istre*, str. 54.

28 *Isto*, str. 121.

som i molitvom potvrdio sve ono što je prije spomenuto, sve svoje molitve i stavove? Moli za obraćenje grešnika – je li to možda bilo namijenjeno za njegove ubojice? Ako jest, onda se radi o još jednom bitnom elementu kršćanskoga mučeništva.

2.4. Zašto je blaženi Miroslav bio spreman na mučeništvo?

Kako bismo mogli zaključiti da se kod Miroslava Bulešića može govoriti o istinskom mučeništvu, nije dovoljno utvrditi gole činjenice oko događaja njegove smrti nego je potrebno sagledati i motive ili razloge njegove spremnosti na mučeništvo. Osim kriterija kao što su ljubav prema bližnjemu i oprost mučiteljima, koji su razvidni u njegovim duhovnim spisima, ali i iz poticaja koje je upućivao vjernicima i kolegama, kao uvjet za bijelo mučeništvo nabraja se i kreposni život. Krenemo li od socijalnih kreposti, uistinu možemo zapaziti da su sve prisutne u njegovu životu – od pravednosti za koju se uvijek zalagao među ljudima; zahvalnosti koju je iskazivao svojoj obitelji i bližnjima, a ponajviše Bogu; milosrdnosti i blagosti koje su bile prisutne u njegovu odnosu prema čovjeku i za koje su mnogi posvjedočili kada su opisivali njegov lik, posebno naglašavajući baš ove karakteristike, npr. u iskazu mons. Ukmara: „On je bio pravi Božji čovjek, blag i mudar, predan znanju i molitvi.“²⁹ Osobno i javno štovanje Boga nije ni od koga skrivao, što je i dokazao svojom smrću, a krepost istinoljubivosti dokazao je neumornim svjedočenjem za istinu. Što se tiče stožernih kreposti, razboritost i umjerenost vide se u njegovu nutarnjem, duhovnom životu, gdje je uvijek nastojao te dvije kreposti živjeti „punim plućima“. Tako u svom dnevniku zapisuje: „Ali nešto sam ipak učinio: žrtvovao sam se u jelu, piću.“³⁰ Krepost jakosti vidi se u njegovim konkretnim činima riskiranja života, kada svjesno i svojevolumeno u slobodi prihvaća odgovornost za svoje čine i postupke. I na kraju, tu su i bogoslovne kreposti. Vjerovao je uvijek, unatoč teškim i na prvi pogled nerazumljivim situacijama za običnoga čovjeka – zašto patnja, zašto rat, zašto nevini stradavaju, zašto Bog to sve dopušta? Unatoč svemu tome, ne

29 Vjekoslav MILOVAN, *Bio je svet svećenik. Sluga Božji Miroslav Bulešić*, str. 124.

30 Duhovni dnevnik, str. 9.

dovodi u pitanje postojanje Boga, ne sumnja, već mu upućuje riječi: „Daj da svrši taj rat, koji nam je za kaznu, i daj da se ustanovi mir i red, sloboda i dostojanstvo čovječje.“³¹ Tu je i nada koju nikada ne gubi već gleda naprijed, gleda na konačan cilj i za njega se žrtvuje i živi. I na kraju ljubav, za koju neprestano moli i koju nikada nije uskratio ni vjernicima ni nevjernicima. Iako je nekada i opominjao ljude, bio možda i prestrog, kako i sam za sebe govori, činio je to iz ljubavi prema ljudima, za spas njihovih duša kao što čini pravi pastir.

Osim obdržavanja Božjih zakona i življenja kreposna života, tu su još i tri evanđeoska savjeta ili tri zavjeta – čistoća, poslušnost i siromaštvo koji se također ubrajaju među karakteristike koje prate one koji postižu bijelo mučeništvo. Iz Miroslavova dnevnika možemo vidjeti da se s posebnom pozornošću zadržavao na tim trima zavjetima za koje je osobito molio Boga. Za čistoću je vrlo često molio, osobito u periodu kada se u njega zaljubila jedna djevojka koju spominje u dnevniku. Molio je da ustraje i da ne padne u takav grijeh koji će naštetiti njegovoj čistoći. Tako na jednome mjestu u dnevniku zapisuje: „Ne dopusti mi da se okaljам nikada sa ženama. Daj mi jakosti onda kada ih budem ispovijedao.“³² Zapisuje i: „Divno je biti čist na tijelo a divnije na duši.“³³ Još više nego za prvi, molio je za zavjet poslušnosti koji je osobno smatrao težim od prvoga, svjestan da svoju volju mora podložiti biskupovoj. Molio je Boga da mu dade milost i da u biskupovoj volji gleda volju Kristovu. I siromaštvo je posvjedočio primjerom koji je dao, osobito u odnosu koji je gajio prema siromasima, ali i životom kakvim je živio. Na pitanje zašto je Miroslav Bulešić bio spreman na mučeništvo može se odgovoriti kako je svoj poziv živio vjerodostojno jer je preko toga uspio doći do bijeloga mučeništva koje mu je omogućilo spremnost i ostvarenje crvenoga mučeništva.

---

31 *Isto*, str. 20.

32 *Isto*, str. 23.

33 *Isto*, str. 21.

3. Crveno mučeništvo blaženoga Miroslava Bulešića

3.1. Blaženi Miroslav: mučenik kao prvi kršćanski mučenici?

Možemo li bl. Miroslava usporediti s prvim kršćanskim mučenicima i postoje li neke sličnosti ili je svatko ponaosob jedinstven? Krenemo li od prvoga kršćanskog mučenika, sv. Stjepana, o kojemu čitamo u Djelima apostolskim, uočiti ćemo da se radi o „mužu punom vjere i Duha Svetoga“ (Dj 6, 5) koji je, osim karitativnog rada, obnašao i službu evangeliziranja i propovijedanja, kako je za sv. Stjepana rekao papa Benedikt XVI.: „U Isusovo ime donosi novo tumačenje Mojsija i samog Božjega zakona, iščitava Stari zavjet u svjetlu navještaja Isusove smrti i uskrsnuća. To izaziva reakciju Židova koji njegove riječi shvaćaju kao bogohuljenje i iz tog razloga osuđen je na kamenovanje.“³⁴ Ovdje se mogu prepoznati sličnosti s našim Blaženikom koji je također obnašao karitativnu, evangelizatorsku i propovjedničku službu. Mnoge njegove propovijedi, kateheze za mlade i pozivi na obraćenje smetali su Komunističkoj partiji koja ga je upravo iz tih razloga odlučila ubiti. Prije same smrti sv. Stjepan je zazivao: „Gospodine Isuse, primi duh moj“ (Dj 7, 59). S ovim možemo usporediti i Miroslavove riječi pri samom kraju života, kada su ga nasilnici krenuli mučiti: „Isuse, primi dušu moju“, o čemu svjedoče i očevidci njegova mučeništva.³⁵

Za sv. Bartolomeja (Natanael) Isus je rekao: "Evo istinitog Izraelca u kojem nema prijevare!" (Iv 1, 47). Poznata je i njegova ispovijest vjere: "Učitelju, ti si Sin Božji!" (Iv 1, 49) u kojoj se jasno vidi da je Bartolomej ispovijedao vjeru u Isusa Krista i time posvjedočio ljubav prema njemu, za što je dokaz i mučenička smrt.³⁶ Za bl. Miroslava također se može reći da je bio istinit navjestitelj Radosne vijesti u kojega nije bilo prijevare, koji je svoju vjeru i nauk Crkve propovijedao vjerodostojno, koji je Krista ispovijedao Sinom Božjim, koji je svakog čovjeka prihvaćao s ljubavlju, koji je imao

34 BENEDIKT XVI., Stjepan prvomučenik (10. I. 2007.), u: http://www.vatican.va/holy_father/benedict_xvi/audiences/2007/documents/hf_ben-xvi_aud_20070110_hr.html (30. III. 2014.).

35 Usp. Duhovnik dnevnik, str. 54.

36 Usp. BENEDIKT XVI., Sv. Bartolomej, svjedok jednostavnog prijanjanja uz Krista (4. X. 2006.), u: http://www.vatican.va/holy_father/benedict_xvi/audiences/2006/documents/hf_ben-xvi_aud_20061004_hr.html (30. III. 2014.).

mirnu savjest do kraja života i time posvjedočio da je uistinu živio po Kristovim načelima.

Blaženik je zazivao i sv. Ceciliju, kako to navodi u svome dnevniku: „Sv. Cecilijo, prikazala si se potpuno Bogu, ti si očuvala neokaljanu svoju čistoću i čvrstu svoju vjeru. To isto molim te, da bih i ja mogao obdržati.“³⁷ Živeći čistoću unutar braka, propovijedajući evanđelje i odbivši žrtvovanje bogovima, sv. Cecilija je podnijela mučeništvo svjedočeći tako svoju naklonost Isusu Kristu. Prije negoli je umrla uspjela je sve svoje imanje razdijeliti siromasima za koje se uvijek brinula. Uspoređujući bl. Miroslava i sv. Ceciliju, možemo uvidjeti sličan žar za čistoćom koju su živjeli i za koju joj se, kako je prije spomenuto, Blaženik i utjecao za pomoć. Nadalje, vidi se sličnost i kod brige za siromahe. Tako je jednom prilikom bl. Miroslav u propovijedi rekao: „Dok imam ja nešto, imat će i on (siromah).“³⁸

Sličnosti s mučenicima prvih stoljeća ne vide se samo u smrti koju su podnijeli zbog vjere u Gospodina već i u načinu života, karakteristikama tih osoba, njihovih vrlina kojima se Gospodin itekako poslužio i, nadalje, u ljubavi koju su svi posjedovali, do te mjere da su oprostili svojim neprijateljima.

3.2. Blaženi Miroslav: mučenik ili fanatik?

Imenica fanatizam dolazi od lat. riječi *fanaticus* = zanesen, zanos, pretjerano oduševljenje, zaslijepljenost (za neku ideju, narodnost, vjeru, stranku itd.).³⁹ Fanatik je čovjek koji je zanesen nekim pokretom, idejom ili vjerom.⁴⁰ Može li se mučeništvo nazvati fanatizmom, budući da se svjesno i svojevrijedno prihvaća smrt zbog „zaslijepljenosti“ ili oduševljenja vjerom? Možda se na prvi pogled tako i čini, ali ako pogledamo dublje u samu problematiku, vidjet ćemo da je odgovor malo drugačiji. Svakako da u raznim religijama

37 Duhovni dnevnik, str. 57.

38 Fabijan VERAJA, *Miroslav Bulešić. Svećenik i mučenik znakoviti lik moderne povijesti Istre*, str. 40.

39 ONLINE RJEČNIK, *fanatizam* (31. III. 2014.), u: <http://onlinerjecnik.com/rjecnik/strane-rijeci> (2. IV. 2014.).

40 ONLINE RJEČNIK, *fanatik* (31. III. 2014.), u: <http://onlinerjecnik.com/rjecnik/strane-rijeci> (2. IV. 2014.).

postoje fanatizmi, kao npr. u islamu gdje si pojedinci, vjerujući da čine dobro sebi i drugima, odlučuju oduzeti život i tako čine samoubojstvo, ali pritom stradavaju i drugi. Između ovakvog vjerskog fanatizma i mučeništva postoji velika razlika. Naime, nauk Katoličke Crkve nalaže da ljudski život treba čuvati jer je čovjek stvoren na sliku Božju i zbog toga trebamo štititi i tuđe živote. Tako npr. dokle god uzvraćamo istom mjerom, bilo da se radi o samoobrani ili obrani drugoga, ne činimo grijeh, ali ako u obrani uzvratimo većom mjerom nego što smo bili napadnuti, tada upadamo u grijeh; npr. ako se nekome oduzme život, a moglo ga se samo onesposobiti.

Možemo se zapitati zašto je Isus spriječio Petra u Getseman-skom vrtu da ga obrani. Ovdje se radi o uzvišenom pozivu na mučeništvo, na svjesnom predanju sebe za druge. Najčešća reakcija čovjeka kada ga netko napadne jest da se počne braniti ili da obrani drugoga, kao što je učinio i Petar. No imajući u vidu poziv na mučeništvo, a kako je i sam bl. Miroslav rekao – svatko mora biti spreman na crveno mučeništvo,⁴¹ pozvani smo, prema primjeru Isusa Krista, dobrim zaustavljati zlo, kao što je rekao i Petru: „Djeni mač u korice. Čašu koju mi dade Otac zar da ne pijem?“ (Iv 18, 11). Temeljna je ljubav koja nosi mučenika, koja mu omogućava oprost i molitvu za njegova mučitelja, a fanatika nosi zaslijepljenost koja nanosi zlo i njemu osobno i drugima.

Postavlja se pitanje: je li ikada bilo primjera istinskih mučenika izvan Katoličke Crkve koji su oprostili svojim neprijateljima i koji su u tu smrt odlazili radosni? Sv. Alfonz Liguori govori o nadnaravnoj vjeri koju je nemoguće shvatiti čisto razumskim putem i koja je bila prisutna kod mučenika. Kada ta vjera ne bi bila istinita Kristova vjera te kada njima Bog ne bi pomogao posvjedočiti tu vjeru do prolijevanja krvi, pitanje je bi li oni uopće mogli izdržati ta strahovita mučenja i dragovoljno se i radosno predati okrutnoj smrti?⁴² Je li čovjek sam sposoban na takav jedan čin ili je tu ipak prisutna i ruka Svevišnjega koji mu u tom činu pomaže? Svi smo pozvani biti

41 Usp. Vjekoslav MILOVAN, *Bio je svet svećenik. Sluga Božji Miroslav Bulešić*, str. 52.

42 Usp. Alfonz LIGUORI, *Vježbanje u savršenosti*, Verbum, Split, 2013., str. 18.

spremnosti na mučeništvo, ali pitanje je tko će dobiti tu milost da ga i podnese.

Prema ovim zaključcima, lako je ustvrditi da je i bl. Miroslav uistinu mučenik, a nikako fanatik. Mučenik kojega je Gospodin postupno pripremao i na kraju ga i doveo pred vrata mučeništva na koja je bl. Miroslav ušao radosno i mirno, predavši se bez opiranja i proliivši svoju krv za Boga i bližnje. Predajući time svjesno svoj život i zaustavivši zlo okrenuvši drugi obraz, ostvario je poziv na ljubav.

4. Lik Miroslava Bulešića danas – je li ga moguće nasljedovati?

4.1. Svećenička služba po uzoru na blaženog Miroslava Bulešića

Hrvatski narod je, prema riječima bl. Alojzija Stepinca, u liku Miroslava Bulešića dobio idealna svećenika.⁴³ Njegov žar za bijelim mučeništvom, ali isto tako i spremnost na crveno mučeništvo, zauvijek su ga obilježili kao uzor onima koji su mu bili bliski, ali i mnogim drugima koji su se nadahnjivali njegovim primjerom.⁴⁴ Unatoč svim protivštinama, prijetnjama i nasiljima, on se zalagao za povjereno mu stado. Svoj poziv shvatio je vrlo ozbiljno. Nije se zaustavljao samo na sebi već je davao i savjete svojim kolegama. Miroslav piše prijatelju svećeniku: „Išao bih od kuće do kuće. U svakoj bih se kući zaustavio, razgovarao s ukućanima, zanimao se za njihovo zdravlje, rad, djecu itd. i obećao im da ću ih i ubuduće doći posjetiti, ako oni žele. Uredio bih čim prije pitanje vjeronauka. Poučavao bih djecu u pjevanju i to što ljepše moguće, i preko ove dječice privlačio bih i druge i same njihove roditelje. Stvorio bih od dječaka malu grupicu ministranata; njih bih naučio lijepo služiti sv. Misu, upoznao bih ih malo s liturgijom, pa s katekizmom, i preko njih zvao roditelje, s njima se molio za obraćenje drugih. U svim svojim poteškoćama izjadao bih se s Kristom, i povjerio njemu sve svoje neprilike živom vjerom i velikim zaufanjem. ‘Sve mogu u onome koji me jača’ – govorio je sv. Pavao. Koliko i kakvih je protivnika on uvijek imao! On je bio hrabar, vjeran, oduševljen i druge je oduševljavao, tako da se

43 Usp. Fabijan VERAJA, *Miroslav Bulešić. Svećenik i mučenik znakoviti lik moderne povijesti Istre*, str. 40.

44 Duhovni dnevnik, str. 59.

nisu bojali i javno, uza sve protivnosti, ispovijedati svoju vjeru. Kao tvoj prijatelj, ja si želim, da bi tvoje župe postale uzorom drugima. Daj mi i ti koji savjet o mojem radu. Pomozimo si jedan drugome. Živimo sjedinjeni u molitvi, u idealu, u radu.⁴⁵ Kad su bili u pitanju teški trenutci, kojih nije manjkalo, pisao je istome svećeniku: „Nemoj se nikada pustiti i nadvladati dvojbom ‘ne znam što raditi ni otkuda početi’. To bi bilo opasno, jer bi lako pao u pasivnost, u nerad. Ne smije te strašiti ni pasivnost sa strane ljudi, ni protivnost, ni karakter. Uvidi o čemu se radi i onda poduzmi mjere: nakon dubokog promatranja napravi dijagnozu i dijeli lijekove.“⁴⁶ No da nije sve bilo tako sjajno, svjedoče njegove riječi napisane u dnevniku: „Koliko nerazumijevanja od strane svećenika, prezira, poteškoća. – A i Ti si trpio, Isuse! Daj da i ja trpim s Tobom.“⁴⁷ Usprkos svim tim situacijama koje su ga okruživale, bilo pozitivne bilo negative, uvijek su ga krasile karakteristike odgovornosti, blagosti i nadasve ljubavi, koje bi trebao imati svaki pastir.

4.2. *Život laika po uzoru na blaženog Miroslava Bulešića*

Velik poticaj iz Blaženikova života nemaju samo svećenici nego i laici kojima je uputio mnoge propovijedi. Često je pozivao na obraćenje i napuštanje grešnoga života. No sve bi to bilo uzaludno da i sam nije živio ono što je propovijedao. U njegovim župama dogodio se procvat, ljudi su dolazili u crkvu i molili se, potaknuo ih je na razne pobožnosti, poput križnoga puta, sv. krunice itd. Primjerom života pokazao je nepokolebljivu vjeru u Boga, borbu protiv grijeha, na što je pozivao i vjernike. Ono što možemo uočiti u njegovu životu jest poziv na svetost na koju su svi pozvani, bilo svećenici bilo laici. Nadalje, tu je i poziv na mučeništvo, na koje su također pozvani i svećenici, ali i laici. On je svjedočio o jednom idealu za kojim smo svi pozvani težiti. Ono što laici još mogu uočiti u njegovu životu jest njegova vjernost zaručnici Crkvi kojoj služi cijelim svojim bićem, koju hrani i duhovno i materijalno, koju brani od neprijatelja,

45 Fabijan VERAJA, Miroslav Bulešić. *Svećenik i mučenik znakoviti lik moderne povijesti Istre*, str. 45.

46 *Isto*, str. 44.

47 *Isto*, str. 47.

koju zagovara kod Boga, koju ljubi, kojoj ostaje vjeran do kraja i za koju daruje ono najdragocjenije što je imao – svoj život. U takvom primjeru laici trebaju gledati ideal braka, ali i međusobnih odnosa s drugim ljudima.

4.3. Živjeti u vihoru 21. st. po uzoru na blaženog Miroslava Bulešića

Vrijeme u kojemu je živio bl. Miroslav bilo je obilježeno ratom. On je bio svjedok triju ideologija: fašizma, nacizma i komunizma. Nijedna od tih triju ideologija nije donijela mir. Nevini su stradali, Crkva koju čine i svećenici i laici bila je proganjana, željelo joj se „začepiti“ usta. Bila je stavljena pred izbor: ili prionuti uz Partiju ili biti proganjana. Ostavši vjerna Rimu i papi, Crkva u Hrvata počela je trpjeti progone, pa tako i Crkva na području Istre. Može li se tadašnja situacija, u kojoj je živio bl. Miroslav, usporediti s današnjom? Onda je bilo ratno stanje, kada se proljevala krv, a danas, iako se krv ne proljeva, svjedoci smo ratovanja riječima i raznim manipulacijama. U zadnje vrijeme svjedoci smo raznih zbivanja u Hrvatskoj: uvođenje dvojezičnosti, referendum o braku, uvođenje zdravstvenog odgoja u škole itd. Sve se to u početku uvodilo „neprimjetno“, korak po korak. No s vremenom, kada su se ljudi počeli suprotstavljati, počelo je biti sve izravnije, ne skrivajući se više iza novih naziva već otkrivajući o kojoj se ideologiji radi. Cilj je bio isti i onda i sada – iskorijeniti sve što ima veze s Hrvatima i Crkvom. Samo što se danas ta ideologija krije iza jednog imena koje obuhvaća ono što je prije bilo podijeljeno na više njih. Razlika je samo u jednoj stvari, a to je da se još nije prolila nevina krv.

Kao što su u Blaženikovo vrijeme pokušavali zatirati sve što je vezano uz Hrvate, smatrajući ih građanima drugoga reda i tako se odnoseći prema njima, slična je situacija i danas kada se nastoje zaboraviti i zataškati povijesne činjenice koje se tiču još uvijek živućega naroda i tako mu se pokušava nametnuti nešto što ga u dubini srca vrijeđa, kao što je npr. slučaj s uvođenjem dvojezičnosti. Kako se može zakoračiti u bolje sutra koje bi nam svima trebalo donijeti mir ne rješavajući probleme povijesti? Kao što se bl. Miroslav još kao

mladi sjemeništarc, ali i kasnije kao svećenik, zalagao za prava hrvatskoga naroda, točnije rečeno za pravdu i istinu, tako smo isto pozvani činiti i mi danas. Kao svećenik pokazao je pravi primjer kako se i na koji način treba zalagati za svoj narod. Naime, u vihoru rata, unatoč silnim prijetnjama i situacijama koje su mu dovodile u pitanje život, nije htio pobjeći u Italiju i ostaviti svoj narod. Isto tako, dok je bio u Zboru sv. Pavla, zalagao se da se Istra priključi Hrvatskoj, dobivši zauzvrat od komunističke vlasti pisanu „garanciju“ da će se vjerski život moći odvijati bez smetnji, da će priznati Zboru pravo da bude posrednikom između vlasti i svećenika, da će im dati dopuštenje za otvaranje sjemeništa, jamčilo im se pravo na poučavanje vjeronauka u istarskim školama te tiskanje molitvenika, katekizama i drugih knjiga.⁴⁸ Nažalost, ova se obećanja nisu ostvarila.

U bl. Miroslavu trebamo gledati onoga tko je volio svoj narod i domovinu. Kada su mu tako za vrijeme prve sv. mise u Juršićima ponudili snop talijanskih zastavica, zahvalio se i uljudno ih odbio, kasnije dodavši: „Mene je hrvatska majka rodila.“⁴⁹ Ponosan na svoje podrijetlo, u pravdi i istini ga je branio riječima, djelima i molitvom, kao što možemo vidjeti u pismu koje je uputio rektoru Zavoda Lombardo u Rimu: „Mi živimo u danima kada se traži žrtva i predanje Bogu i bližnjemu.“⁵⁰

Znajući za njegov neustrašiv način propovijedanja i pozive na obraćenje te prijetnje koje su mu stizale, sličan primjer imali smo i u današnje vrijeme kada je bila riječ o zdravstvenom odgoju i referendumu o braku pa se nastojalo ušutkati Crkvu i njezine stavove napadima da krši ljudska prava. Zbog pozivanja na poštivanje kršćanskih vrijednosti, ne samo svećenici nego i laici doživjeli su verbalne i fizičke napade. Mediji su uzeli stvar u svoje ruke te na taj način pokušali Crkvi zadati još jedan udarac raznim manipulacijama i iznošenjem „argumenata“ samo jedne strane. No okrenuvši se molitvi i žrtvi, po primjeru bl. Miroslava Bulešića, referendum o braku bio je primjer kako je moguće izboriti se za istinu, osobito ako se to

48 Usp. Fabijan VERAJA, *Miroslav Bulešić. Svećenik i mučenik znakoviti lik moderne povijesti Istre*, str. 43.

49 Marijan BARTOLIĆ, *Miroslav Bulešić sluga Božji*, str. 41.

50 Fabijan VERAJA, *Miroslav Bulešić. Svećenik i mučenik znakoviti lik moderne povijesti Istre*, 27.

čini u zajedništvu s Bogom. Dolazeći možda u situacije u kojima se nalazio Blaženik, kršćanin će uvijek biti u situaciji da mora odgovoriti njegovim riječima koje su postale geslom njegove beatifikacije: „Moja osveta je oprost!“⁵¹

Zaključak

U suvremenom društvu sve je učestalija pojava da se na svetce gleda ili kao na čudake ili s divljenjem. Svetci, a time ujedno i blaženici, asociraju na ljude koji su na nadnaravan način živjeli svoju vjeru i tako u očima mnogih postali „nedostižni“. Mučeništvo se danas u očima mnogih izjednačava s fanatizmom, pa čak i među tzv. vjernicima, jer se čini da je to nešto što može ostvariti samo nekolicina, a u očima nekih takav je čin ludost. O tome da nije tako posvjedočio nam je bl. Miroslav Bulešić, sjajan primjer iz hrvatskoga naroda. Čovjek koji nije ostao samo na divljenju prema svetcima već je znao da je pozvan na svetost koju je nastojao i živjeti.

Problem je našega naroda u tome što svoje sunarodnjake uvijek gleda s velikom dozom kritičizma te na taj način odbacuje ono što je loše kod nekoga, ali isto tako i puno toga što je dobro. Nadalje, javlja se problem grupacija među narodom, raznih svrstavanja, što rađa predrasudama. Zbog tih, ali i drugih razloga dolazi do zanemarivanja i naših svetaca i blaženika koji su dokaz da i Hrvati mogu živjeti svetačkim životom. Zbog tih predrasuda javlja se svojevrsan skepticizam prema hrvatskim svetcima.

Zato dolazi do zanemarivanja vlastitih velikana naroda koji su životom posvjedočili da se uistinu može nasljedovati Isusa Krista, pa i polaganjem života ako to situacija zatraži. Jedan je od takvih primjera i bl. Miroslav Bulešić kojega još uvijek hrvatski narod ne poznaje dovoljno dobro. Možda su čuli za njega, no jesu li ga uistinu upoznali? Jesu li upoznati s njegovim životom, njegovim djelovanjem, zalaganjem, duhovnošću koja nije bila plitka već duboko uronjena u trpljenje s Isusom Kristom, koja ga je pripremala sve te godine da može biti spreman na mučeništvo?

51 Fabijan VERAJA, *Miroslav Bulešić. Svećenik i mučenik znakoviti lik moderne povijesti Istre*, 31.

U njemu imamo primjer mladića koji nam je blizak, koji je živio u vremenu poprilično sličnom današnjem, ali je bio neustrašiv borac za pravdu i istinu. Njegov lik karakterističan je upravo zato što se može itekako aktualizirati i danas. Njegovo življenje bijeloga mučeništva trebalo bi i nama danas biti smjerokazom da to nije nešto nedohvatljivo već nešto na što smo svi pozvani i što je moguće živjeti u svako vrijeme, na svakome mjestu, pa tako i danas. Njegova čežnja za crvenim mučeništvom ukazuje na nedokučive Božje planove. Njegove riječi da svatko treba biti spreman na crveno mučeništvo, ako to Gospodin od njega zatraži, trebaju biti poticajem i nama danas da se istrgnemo iz pospanosti i postanemo odlučniji u obrani kršćanskih vrijednosti.

THEOLOGICAL AND MORAL REFLECTION UPON THE MARTYRDOM OF BLESSED MIROSLAV BULEŠIĆ

Summary

Is the case of Miroslav Bulešić a true martyrdom or an act reminding of a fanatic passivity? This question can be answered only by studying his life and deeds, as well as his theological reflections. The shedding of blood for faith is not always a sign of a true martyrdom by itself. Hence, the question of the martyrdom of the blessed Miroslav is considered through two basic approaches: in the context of the white (non-bloody) and the red (bloody) martyrdom. The objects of investigation are not just facts immediately preceding and following his death, but his entire life and activity.

The questions are: what is the martyrdom, what kinds of martyrdom exist, did Miroslav accomplish the white martyrdom, was he ready for the red martyrdom, what was the origin of love through which he suffered the martyrdom, and is his example actual today?

The way he lived his white martyrdom shows us that this is not impossible in our times. Rather, we are all called to it, since this can be experienced in every time, in every place, even today. His longing for the red martyrdom reveals the inscrutable plans of God. His invitation, that everyone should be ready for the red martyrdom if the Lord asks for it, should be an encouragement for us today.

Key words: Miroslav Bulešić, white and red martyrdom, spirituality, priestly and lay vocation.

